

Nina Mitrović

Srečanje

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE NOVA GORICA

20 let nove hiše
10 let narodnega gledališča

SKUPAJ NAPREJ GRADIMO NAŠE GLEDALIŠČE

Zasedba

O avtorici Nina Mitrović 5

Iva Kosmos

»Strah me je, da bom tak ko ti« 9

Ob upokojitvi Bineta Matoha

Ognja si dajmo 16

Različno *pravično*

Janek Musek 34

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, sezona 2013/2014, uprizoritev 3
Premiera 20. in 21. novembra na malem odru SNG Nova Gorica

Nina Mitrović

SREČANJE

Susret

Prva slovenska uprizoritev

Prevajalka **Alja Predan**

Režiser **Primož Bebler**

Lektor **Srečko Fišer**

Scenograf **Pietro Lantieri**

Kostumografinja **Tanja Zorn Grželj**

Avtor glasbe **Mirko Vuksanović**

Oblikovalec svetlobe **Samo Oblokar**

Vodja predstave **Simon Kovačič**, šepetalka **Andrijana Boškoska Batič**.

Tehnični vodja **Aleksander Blažica**, tonski in video mojstri **Vladimir Hmeljak**, **Majin Maraž** (vodja) in **Stojan Nemeč**, lučni mojstri **Samo Oblokar** (vodja), **Marko Polanc** in **Renato Stergulc**, rekviziterja **Jožko Markič** in **Aftero Kobal**, frizerki in maskerki **Hermina Kokaš** in **Katarina Božič**, garderoberki **Jana Jakopič** in **Mojca Makarovič** (vodja), odrska mojstra **Darko Fišer** in **Staško Marinič**, odrski tehniki **Dean Petrovič**, **Bogdan Repič** in **Dominik Špacapan**, vrviščarja **Damir Ipavec** in **Ambrož Jakopič**, odrska delavca **Damijan Klanjšček** in **Jure Modic**, šivilje **Nevenka Tomašević** (vodja), **Marinka Colja** in **Tatjana Kolenc**, mizarja **Ivan Ipavec** (vodja) in **Marko Ipavec**.

Stanko **Bine Matoh**
Andrej **Blaž Valič**

Nina Mitrović

Hrvaška dramatičarka se je rodila 10. junija 1987 v Slavonskem Brodu. Diplomirala je iz dramaturgije na Akademiji dramske umetnosti v Zagrebu, nato pa magistrirala iz scenaristike na London Film School. Njen bogat dramski opus je prepoznaven tako v različnih evropskih državah kot v ZDA. Obsega več nagrajenih dram, monodram in scenarijev. Doslej so bile uprizorjene na Hrvaškem, Finskem, Češkem, Slovaškem, v Avstriji, Nemčiji, Makedoniji ter Bosni in Hercegovini ter seveda v Sloveniji, javno brane pa v Berlinu (*Theatertreffen Festival*), Londonu (*Soho Theatre*) in New Yorku (*Playwright's Week Festival*).

Dvakrat je prejela nagrado *Zlatni smijeh* za najboljše besedilo na zagrebškem festivalu *Dani satire* – leta 2003 za *Sosjeska na glavi (Komšilik naglavačke)* in 2005 za *Ko se mi mrtvi pokoljemo (Kad se mi mrtvi pokoljemo)*. Leta 2005 je prejela posebno priznanje žirije v kategoriji dokumentarne radio-drame na festivalu *Prix Italia* za radio-dokumentarec *Dkor ne umre, ni človek (Tko ne umre, nije čovjek)*.

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica se z njenim delom ne srečamo prvič. V sezoni 2006/2007 smo uprizorili njen tekst *Ta postelja je prekratka ali samo fragmenti*, ki je bil leta 2005 na mednarodnem natečaju *Nova evropska drama* berlinskega festivala *Theatertreffen* izbran med sedem najboljših ter leta 2007 prejel nagrado *Marul* na festivalu *Maruličevi dnevi*. Intimna drama *Srečanje*, ki jo uprizarjamo v letošnji sezoni, je dobila prestižno nagrado *Marin Držić*, ki jo podeljuje hrvaško ministrstvo za kulturo.

Blaž Valič in Bine Matoh

Blaž Valič in Bine Matoh

Iva Kosmos

»Strah me je, da bom tak ko ti«

Novogoriško občinstvo se je z dramsko pisavo Nine Mitrović srečalo pred petimi leti, ko je Ivana Djilas režirala nagrajeno predstavo *Ta postelja je prekratka ali Samo fragmenti* (2004). Zanimivo je, da je drama izvorno napisana v angleščini (*This bed is too short or just fragments*) in je bila prva, v kateri je Mitrovićeva dala prednost intimni, univerzalni zgodbi, ki bi se lahko odigrala kjer koli v Evropi. Tokrat je pred nami njena druga intimna drama, *Srečanje*, sestavljena iz ostro rezanih sekvenc bolečega in zatikajočega se dialoga med očetom in sinom.

Čeprav se torej zdi, da smo z dvema uprizoritvama spoznali pisavo Nine Mitrović, temu ni povsem tako. Drami predstavljata manjši, samostojen del njenega opusa, ki se v svojih osnovah — logiki dramskega dogajanja, statusu akterja in funkciji dramskega junaka — razlikuje od drugih dram. Posebej prve drame so bile izrazito družbeno angažirane in vezane na aktualno lokalno realnost. Nina Mitrović se je neposredno zapičila v tematizacijo povojnega stanja in sistemske tranzicije; diagnosticirala je nerazčiščen odnos do vojne, mednacionalno sovraštvo, ogromen prepad med novodobno elito in obubožanimi sloji, sistemsko korupcijo, pridobitništvo in moralno sprijenost na vseh družbenih ravneh. Tako jasna proklamacija bi lahko zvenela precej suhoparno, če je Mitrovićeva ne bi izvedla skozi nadrealne, fantastične in komične dramske postavitve. *Sosesko na glavi* (*Komšiluk naglavačke*, 2002) je tako na primer postavila v vi-

soko stolpnico, v kateri skozi okna letijo žrtve in morilci, ki nato »v luftu«, tik preden se raztreščijo, hudomušno komentirajo dogajanje. Dober primer je tudi drama *Ko se mi mrtvi pokoljemo* (*Kad se mi mrtvi pokoljemo*, 2003); v njej se je podala na pokopališče, kjer se duhovi Hrvatov, Srbov in Bošnjakov še vedno vojskujejo, rišejo meje in obnavljajo stare zamere.

Ne, junaki Nine Mitrović niso dopadljivi in všečni ne v intimnih ne v družbenih dramah. »Ljudje smo leni, zavistni, nečimrni in pohlepni, to smo mi — pijandure požrešne, lažemo, ko zinemo, ubijamo, ne da bi trenili«, pravi v drami *Jebemti, koliko nas je* (*Jebote, kolko nas ima*, 2008). A takšni junaki so tudi večji izziv: kako občinstvu, ki bi rado doživelo pravičniško katarzo in odkorakalo v miren večer, približati okrutneža in skrajneža, da z njim čuti in celo sočustvuje, morda celo zagleda sebe? Na to je odlično odgovorila v monodrami *Družina v prahu* (*Familija u prahu*, 2010), zgodbi o opeharjeni vojni vdovi Juliški, ki se v javni kuhinji pogovarja z moževo in sinovo žaro. Mitrovićeva bi jo lahko portretirala kot všečno, solzavo trpečo žensko in tako zajahala val poceni družbene empatije, a je občinstvu vrgla večji zalogaj in je Juliško naredila za glasno, vulgarno in zoprno babnico, ki žlampa žganje in nadleguje vse okoli sebe. Poskusite sočustvovati z njo. Ni lahko, a Mitrovićeva poseže po empatiji na dva načina: jasno postavi junaka v družbeni kontekst, ki je vir in refleksija njegove krutosti, poleg tega pa vedno pusti možnost, da vsaj za

Blaž Valič in Bine Matoh

trenutek pokukamo za zaveso, izza katere zazeva rahločustnost, skrita za trdo kožo naučene neobčutljivosti.

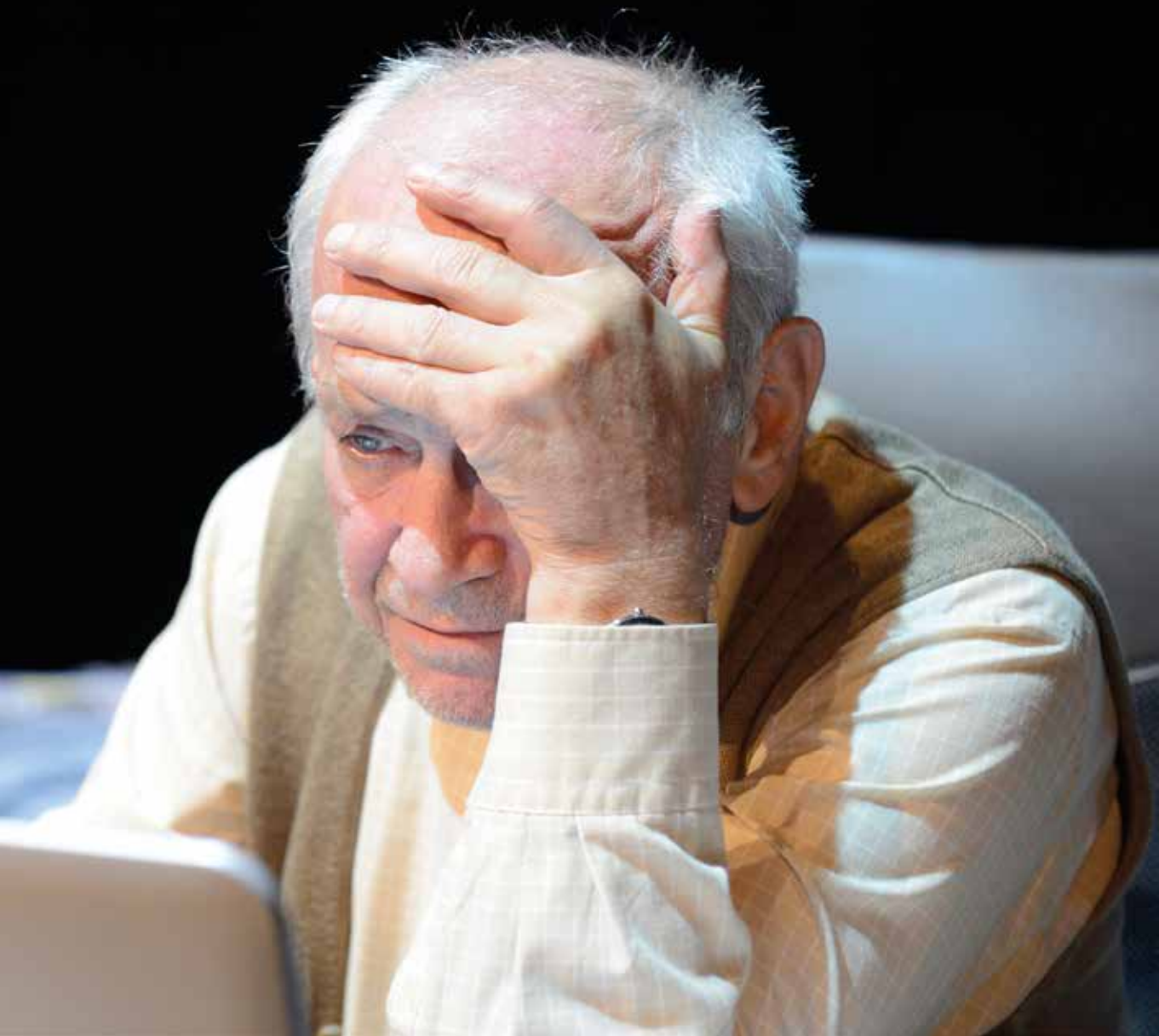
Poglejmo še omenjeno razliko med njenimi družbeno-kritičnimi in intimnimi dramami. Ker so prve v osnovi mimetične – kar pomeni, da se kljub elementom fantastike prizadevajo reflektirati družbeno stvarnost, »kakršna je« – so dramski junaki in odnosi nespremenljivi in statični. Konkretno, junakom, ki so predstavniki različnih družbenih skupin, se na zadnji strani godi enako slabo kot na prvi. Cilj tovrstnih dram je namreč osvetlitev kolektivnih problemov, ne pa individualna osvoboditev (holivudskega tipa), ki systemskega problema ne razreši: čeprav se posameznik povzpne, vsi drugi ostanejo na dnu. Toda v *Srečanju* in *Ta postelja je prekratka* se Mitrovičeva z opisane makroravni premakne na mikroraven in s tem spremeni tudi logiko dogajanja. Junaki so posamezniki, ki jih sicer določa ozadje in okolje, a tudi lastne odločitve in dejanja. In zato so akterji v pravem pomenu besede, saj lahko aktivno posežejo v svojo usodo in ji spremenijo tok. Seveda to niso holivudski pobegi iz ene skrajnosti v drugo, premik je lahko tudi spoznavne narave, na primer sprememba perspektive, ki omogoči nov odtенок v odnosu do življenja, drugega ali sebe. Obe drami zato zaznamuje blag, a odločen optimistični predznak. *Srečanje* ne ponuja možnosti tektonskih premikov, a je že v začetnih navodilih za izvedbo (didaskalij sicer ni) naznačeno, da se bo v zadnjem dejanju »zgodila sprememba«: eden izmed junakov bo »odšel po nekaj«, takrat bo vrata pustil priprta in v mrak, v katerem sedita moška, se bo prebila svetloba – metaforično branje se ponuja kar samo. Mimogrede, zanimivo je, da s tem navodilom avtorica zgradi suspenz, primernejši proznemu kot dramskemu besedilu, saj nagovarja bralca in ne gledalca, ki informacije o napovedani spremembi nima (razen če se režiser odloči, da začetna navodila vključi v predstavo).

Srečanje je najbrž najbolj minimalistična drama Nine Mitrović. Po kompleksnejših dramah s paralelnimi zgodbami (*Soseska na glavi*), več epizodami znotraj skupnega na-

rativnega okvirja (*Ko se mi mrtvi pokoljemo*), fragmentirano strukturo s paralelnimi dogajalnimi časi in kraji (*Ta postelja je prekratka ali Samo fragmenti*), je *Srečanje* zelo enostavno in ustvarjeno z minimalnimi sredstvi. Pogovor med Stankom in Andrejem, očetom in sinom, se odigra v nekaj urah, v klasičnem kronološkem sosledju: z uvodom, počasnim razkrivanjem težavnega odnosa, stopnjevanjem, nepričakovanim razkritjem, pomiritvijo čustev ter nakazano možnostjo (vsaj delne) razrešitve. Dialog je razlomljen na kratke sekvence, medsebojno ločene s časovnim rezom, označenim s črtico. Kaj se zgodi med sekvencama in koliko časa preteče med njima, ni pomembno, izpuščeni so rituali vsakodnevnice komunikacije, ponovljive fraze, geste, zehanja. V zgoščenih, jedrnatih sekvencah zato ostane destilirana napetost, jedro nerazrešenega odnosa, ki moška temeljno določa.

Stanko je avtoritaren oče – rada bi rekla balkanski oče, a si ne upam trditi, da gre za avtohtono zvrst, ki ne cveti na drugih tleh. Čeprav v slovenski literarni in gledališki tradiciji prevladuje lik močne matere, bo najbrž tudi slovenskemu občinstvu znan ta patriarhalni tip, če ne iz sošeske, pa vsaj iz filmske, dramske in prozne dediščine nekdanje skupne države. Eno najbolj zabavnih definicij sem našla v srbskem spletnem slovarju Vukajlija, ki ga v humorističnem tonu ustvarjajo uporabniki. Balkanski oče je »gospodar, bog oče in batina«, ki »skrb zate prepušča materi«, je neizogibno »zelo razočaran nad tabo in tvojim obnašanjem«, »bolje od tebe pozna tvojo stroko, s katero se ni nikoli srečal«, »česar koli se lotiš, ni po Njegovi volji« in zato sledi »porcija batin, ki jo boš pomnil, dokler si živ«.

Figura očeta, tukaj komično opisana, se ponovi v drami, le da tokrat ni več smešna. Oče je krut, prevzeten in egocentričen narcis, ki pohodi vse pred sabo, da bi se na hrbtu pohojenega počutil višjega, večjega in silnejšega. Če se ga lotimo iz sociološke perspektive, bi lahko rekli, da gre za profil, karakterističen za družbe z rigidnimi moško-ženskimi vlogami, močno hierarhijo in neenakomerno razpo-

reditvijo moči. Patriarhalni moški, katerega primarni način realizacije je vloga *alfe*, gospodarja in vladarja, se v širši družbi ali službi pogosto ne more uresničiti v tej vlogi, zato brusil zob v soseski, na ulici, med kolegi ter – še posebej, če mu med navedenimi spodleti – v lastni družini. Tam je vsaj jasno, kdo je glava in kdo rep! V takšnem družinskem vzorcu se oblikujejo štiri tipične vloge: absolutni vladar, sin in dedič, ki ne more izpolniti nerealno visokih pričakovanj, hčerka in ljubljenska, ki bi se po očetovem mnenju gotovo bolje obnesla, ter nevidna mati.

Stanko, tipičen predstavnik opisane sorte, obubožan in usodno bolan, navkljub svoji pomilovanja vredni situaciji v refrenu ponavlja: sem mačo in jebač, najboljši, ne rabim miloščine, nisem na žvižg, o, kako so včasih tekale ženske za menoj ... in podobno. Na vratih se prikaže sin – resno poškodovan, prizadet in še vedno besen na očeta. Kaj pravzaprav hoče? Medtem ko je oče stabilen in statičen, dosleden v svoji viziji o samem sebi, je sin vrtnec kontradiktornih občutij, stremljenj in želja. Po eni strani se postavi racionalno in zrelo, želi si iskrenega pogovora in artikulacije čustev. Po drugi strani hoče maščevanja, očetovega kesanja, trpljenja, prizadetosti. Istočasno hrepeni po njegovi ljubezni in priznanju, pa tudi pomoči in nasvetu. Andrej je zapuščen otrok, besen najstnik in racionalen odrasel človek – vsi trije se nenehno menjujejo in medsebojno izrivajo v njegovi osebi.

Andrejeva samopodoba je skupek kontradikcij: po eni strani se samo-konstruira kot nasprotje očetu, po drugi je njegov zrcalni odsev. Stanko je neupogljiv, samozavesten, deklarirano dejaven. Andrej je rahločuten, nesamozavesten, deklarirano pasiven. Toda v Andrejevi pasivnosti in neuspešnosti se zrcali Stanko, saj je tudi oče po vseh zunanjih kriterijih ravno tako kot sin – zguba. Z druge strani tudi Andrej ponavlja vzorec Stankovega zavračanja odgovornosti, saj konec koncev želi v očetu videti edinega krivca za svoje ubogo stanje. Kako tragično globoka je zapletenost v ponavljanje družinskih vzorcev, izvemo, ko Andrej razkrije,

da je v odnosu do partnerke enak, kot je bil oče do njegove matere: vara jo, ne spoštuje in kljub nosečnosti razmišlja, da bi zbežal. Strah pred usodno določenostjo z dediščino je ključen: »Strah me je, da bom vse zajebal. Da ne bom zadosti dober. Da bom tak kot ti.«

Vzorec pogovora med Andrejem in Stankom se ciklično ponavlja: Andrej se odpre, pokaže, kje ga boli, in pokliče očeta na odgovornost, oče ga zavrne ter se junači. Reakcija je udarec nazaj, Andrej mu z največjim užitekmu vrže v obraz tisto, kar ga najbolj boli: tvoj sin je slabič, zguba in nikoli ne bo uspešen. Nato se oba zaletita v steno medsebojnih zamer. Proti koncu se ta fatalna krožna struktura, v katero je seveda vpisan tudi Andrejev strah, da bo ponovil očetovo zgodbo, za trenutek podre. Kot je napovedala avtorica, nekdo naredi nekaj nepričakovanega. Na koncu je gesta, majhna, a pomenljiva, v kateri za trenutek otipamo očetovo mehko sredico. To je le majhen žarek, s katerim pokukamo za zaveso, a vendarle v njem leži potencial in možnost spremembe, če ne za očeta, pa vsaj za sina. In v teh majhnih premikih leži sposobnost Nine Mitrović, da svoje krute junake zadene v Ahilovo peto ter jih razkrije kot ranljiva in večplastna bitja.

Blaž Valič in Bine Matoh

Ognja si dajmo

Ko je prvič vstopil v gledališko garderobo, mu je ostal – za vedno – vonj po gledališki šminki. In ta vonj – čeprav ga danes, kot pravi, v naših garderobah ni več, ker se igralci le še redkokdaj šminkamo – je ves čas v njem. »Kadarkoli sem pomislil, da bi morda prenehal, v kakšnih trenutkih slabosti, sem se vedno obenem spomnil, kako lepo je prvič zadišalo v teatru.«

Močna odrska prezenca, prvinsko občutenje človekove narave, sugestivna domišljija, elementarna moč čustev, sposobnost čutiti svoje telo, ga obvladati in igrati z vsem bitjem, izraziti občutek za notranji ritem ... je samo nekaj od karakteristik, ki mu jih gledališka stroka že desetletja pripisuje. Ob podelitvi Boršnikovega prstana so med drugim poudarili, da je eden od nosilcev repertoarja novogoriškega gledališča zlasti za mlajše kolege igralce karizmatičen zgled in zanesljiva opora na odru. Sam je odgovoril: »Vesel sem, da me kolegi prav zato cenijo. Že na začetku kariere sem si še kot gledališki amater postavil cilj, v duhu znanega stavka iz predstave, ki sem jo prav takrat igral, Linhartovega Matička: ‚Eden drugemu ognja dajmo!‘ S to maksimo vstopam v vsak lik. Soigralcu je treba tudi nekaj dati. Če drugega podpiraš, bo lahko boljši in s tem boš tudi ti boljši. Za izmenjavo gre. Nikoli nisem soigralca zaprl na odru in mu onemogočil, da bi ‚prišel ven‘ v prizoru, ko je to potrebno. Tudi sam sem doživljal takšno podporo, ko sem prišel v novogoriško gle-

dališče. Sprejeli so me z odprtimi rokami in tudi po zaslugi umetniškega vodstva sem lahko oblikoval nekaj temeljnih vlog, s katerimi sem si utrdil svoj položaj v gledališču.« Bine Matoh ima za seboj dolgo ustvarjalno pot in številne pomembne vloge. Nepozabnega Don Juana, na primer, za katerega je eden od kritikov takrat zapisal, da ga je odigral »bravurozno in kot vilito iz enega samega kosa, v tej tako raznoliki osebnosti je uspešno predstavljal zdaj cinika, zdaj iskreneža, zdaj vnetega ljubimca, pa spet utesnjenega človeka, ki hrepeni in se bori za osebno svobodo in sprostitve, hkrati pa se zaveda vseh človeških slabosti in omejenosti človekovega delovanja in obstoja ...« Seveda si je vedno želel postati igralec. Odrsko kariero je začel leta 1963 in sedem let kot ljubiteljski igralec sodeloval v ljubljanskem Šentjakobskem gledališču. Začetek njegove poklicne igralske poti pa pomeni igranje na odru Lutkovnega gledališča v Ljubljani, kjer je kot samouk delal tri leta. Gledališče ga je popolnoma prevzelo in vpisal se je na študij igre na AGRFT. Leta 1980 je študij zaključil z vlogo Točaja v delu *Žabe* Gregorja Strniše, za katero je prejel kar tri nagrade: dve za ansambelsko igro (študentsko Prešernovo nagrado ter nagrado Festivala malih scen v Arezzu, Italija) in eno za vlogo Točaja – nagrado Sklada Staneta Severja.

Prelomnico v njegovem življenju vsekakor pomeni leto 1980, ko sta se s takratno soprogo, igralko Nevenko Vran-

čič, preselila v Novo Gorico. Njegova selitev je povezana z začetkom plodnega sodelovanja s takrat še Primorskim dramskim gledališčem, v katerem je že na samem začetku dobil nekaj velikih in opaznih vlog. Najprej je odigral Kena Harrisona v drami *Čigavo je moje življenje*, ki jo je režiral Dušan Mlakar, v isti sezoni pa je zablestel z naslovno vlogo Don Juana v predstavi *Don Juan ali Kamniti gost* režiserja Ljubiše Georgievskega; za to vlogo je bil pozneje nagrajen z bronasto vrtnico 11. Goriškega srečanja malih odrov. Nagrade so se vrstile, kajti še istega leta (1982) je bil nagrajen z Borštnikovo diplomom za interpretacijo zahtevne naslovne vloge Frana Levstika v uprizoritvi Kmečlove *Levstikove smrti*. Vloga si je čez dve leti delila nagrado Prešernovega sklada z vlogo Erigona v istoimenski igri ter vlogo Njega v predstavi *Lov na podgane*. Leta 1988 je za vlogo Petra Pajota prejel Sterijevo in Borštnikovo nagrado. Sodeloval je s številnimi uglednimi slovenskimi in tujimi gledališkimi režiserji: Dušanom Mlakarjem, Miletom Korunom, Dušanom Jovanovičem, Matejo Kolečnik, Janezom Pipanom, Georgijem Parom, Radoslavom Doričem, Györgyjem Haragom, Jašem Jamnikom ...

Enciklopedija Slovenije ga je ovekovečila kot igralca z intelektualno prodornostjo, s prvinsko energijo, fanatično zanesenega in prefinjeno sarkastičnega. Sam pravi, da poskuša sarkazem pustiti predvsem za oder.

1 Točaj, Gregor Strniša *Žabe* (skupaj s Silvo Čušin), AGRFT 1980

2 Fran Levstik, M. Kmecl *Levstikova smrt*, PDG 1981 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

3 On, P. Turrini *Lov na podgane* (skupaj z Miro Lampe-Vujčić), PDG 1983 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

4 James Tyrone Jr., E. O'Neill *Dolgega dne potovanje v noč* (skupaj z Aleksandrom Krošlom), PDG 1984 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

Režiser Ivica Buljan mi je pred nekaj dnevi o vas rekel: »Fin igralec, brez velikih gest. Če bi Bine Matoh živel v Franciji, bi se vsi režiserji grebli zanj, bil bi slovanski Jean-Louis Trintignant.

Lepo je povedal ... Včasih se sprašujem, kaj bi se zgodilo z menoj, če bi bil živel v državi nekaj sto metrov stran od tod, kjer zdajle sediva, v Italiji.

Ambicije po delu v tujini, glede na to, da je meja tako blizu, ste gotovo imeli?

Ne. Nikdar. Če bi imel kakršnekoli ambicije, bi delal v ljubljanski SNG Drami.

Najmanj dva direktorja sta vas vabila tja, zakaj niste sprejeli povabil?

Ne vem. Dobil sem priložnost v Novi Gorici, za stalni aganžma. Obenem sem tu imel štipendijo goriške Kulturne skupnosti ... Kot človek načel sem prišel sem odslužiti štipendijo, štiri leta, in potem sem tu tudi ostal.

Zakaj ste ostali?

Ker sem skoraj od vsega začetka začel dobivati velike vloge. Eden prvih je bil Molièrov Don Juan ... Po sedmih letih sem začutil domotožje po Ljubljani. Takrat sem začel razmišljati, da bi mogoče vseeno sprejel službo v ljubljanski Drami. A to sta mi preprečili dve stvari. Najprej, ljubljanski smog. Ko enkrat zaživiš v čisti goriški klimi, težko sprejmeš karkoli slabšega. Druga stvar je pozicija mesta. Od Gorice je pol ure stran morje in pol ure stran so hribi in gore. Obenem pa me v Ljubljani nekateri kolegi igralci samoupravno niso hoteli, ker bi jim gotovo »odžrl« vloge. Tudi zato sem opustil vsako misel na to, da bi šel v Dramo. In sploh mi ni žal. Za nič nisem bil prikrajšan. Dober igralec si lahko povsod. Veliko sem gostoval, v Kranju, Drami, MGL, Trstu ... na Štajerskem pa nikdar.

Kaj imate, po vašem mnenju, kot prvak SNG Nova Go-

rica, česar ostali ne premorejo ...? Po desetletjih dela gotovo že veste, kaj so vaši največji profesionalni aduti?

Ne vem. Dar. Eni pravijo, da je to božji dar. Najbrž bo držalo. Sam sicer pravim, da mora biti nekaj talenta, toda odločilno je delo na njem. Mogoče je pri meni malce več talenta ... Če se spomnim svojega odraščanja ... Misel, da bom postal igralec, se mi je zdelo nekaj popolnoma samoumevnega ...

Zakaj igra?

Živel smo v Rogaški Slatini, kjer sem kot otrok videl predstavo Matiček se ženi ... Bila mi je zelo všeč. Zato sem vso osnovno šolo govoril, da bom igralec.

In doma temu niso nasprotovali?

O, so. Mama me je podpirala, oče pa je bil proti. Govoril je, da bi se moral izučiti za kakšen drug poklic, bolj donosen. Takrat je skorajda veljalo, da je poklic igralca poklic klošarjev. In pred vojno je tako tudi bilo, predvsem v Zahodni Evropi. Oče je bil sin izseljenca v Franciji in najbrž mu je bilo to znano ... Bil je sicer amaterski igralec, a ko sem mu omenil, da bi se izšolal za igralca, je bil odločno proti. Tako kot moj stric. Mislim, da sem malce razočaral en del družine ...

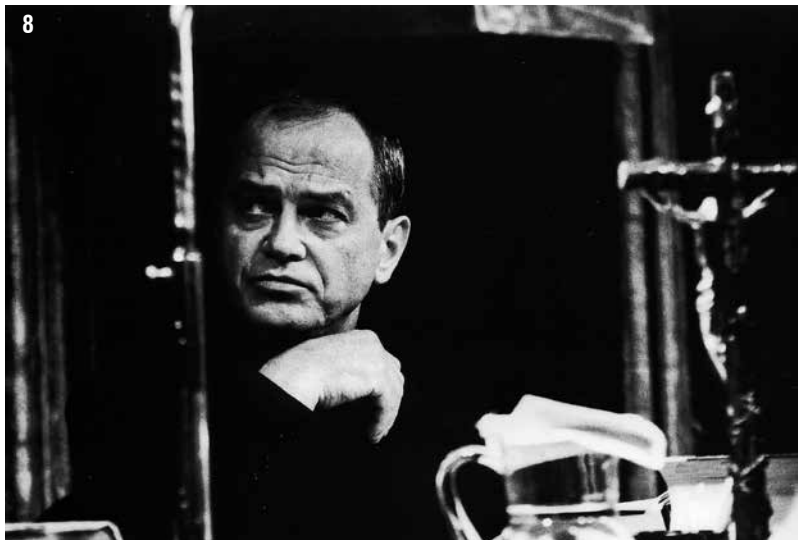
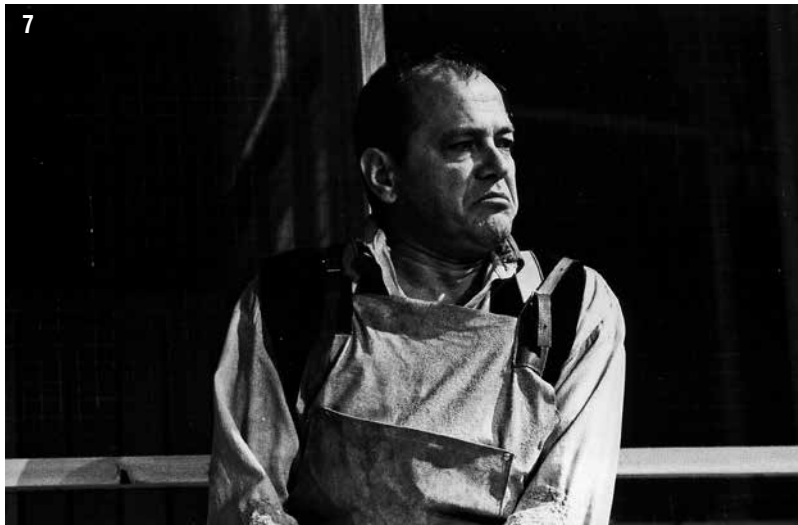
Z leti so gotovo postali precej ponosni na vas ...

Oče je žal umrl, še preden sem dobil Borštnikov prstan ... Spremljal je kritike o moji igri. Ni pa o tem nikdar nič rekel.

V Delovi dokumentaciji nisem našla ene slabe kritike na vaš račun ...

O, pa je. V Delu je nekoč Andrej Inkret v pisanju o predstavi Totovi, če se ne motim, napisal, da je bila igra vseh nastopajočih slaba. Bila je tudi slabo zrežirana. Skratka, napisal je, da sem bil hudomušno zoprn.

To še ni slaba kritika.

5 Peter Pajot, G. Strniša *Ljudožerci*, PDG 1987 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

6 Cyrano de Bergerac, E. Rostand *Cyrano de Bergerac*, PDG 1988 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

7 Tilden, S. Shepard *Pokopani otrok*, PDG 1992 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

8 Don Jere, R. Marinković *Glorija*, PDG 1992 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

No, ja ... Mene kritike ne zanimajo preveč. Bolj me zanima odziv občinstva. Če ga čutim, potem je vse v redu.

Nikoli ne oklevate, kajne?

Ne, če se nečesa lotim, se tega lotim zelo natančno ... z vso svojo bitjo. Ne bi pa mogel delati dveh stvari naenkrat, ne bi bil stoodstoten.

Navzven delujete umirjeni, navznoter pa je vulkan, ki čaka, da izbruhne ...

Vulkan je na odru. Pa doma, včasih. Ko študiram kakšno težko igro, sem malce siten. Družina me takrat malce grdo gleda.

Režiser Dušan Mlakar, s katerim ste veliko sodelovali, pravi, da ste kompleten igralski lev.

Resnično sva veliko delala skupaj. Prvo vlogo, ki sem jo dobil v solkanskem Primorskem dramskem gledališču, mi je dal on. In potem sem vsako naslednjo sezono pod njegovim vodstvom odigral vsaj še dve vlogi ... Če je on to rekel, bo držalo.

Lahko rečeva, da je bil on tisti, ki je nehote vplival, na kakšen način se je vsaj prvih deset let oblikoval vaš igralski opus?

Name ni vplival nihče. Rad sem sicer gledal kolege, a vzornikov nisem imel. Tudi iz filmskega sveta ne. Delam iz svojega trebuha. Zmagati morajo čustva, ki jih nosim v sebi, ne pa posnemanje nečesa ... Vsak človek je namreč svet zase in tu ni dosti modrovanja.

Zdi se, da takrat, ko ustvarjate svoje najboljše vloge, sploh ne igrate ...

Igram, igram. Ampak igram tako, da se ne vidi. (smeh) Do lika, ki ga delaš, moraš imeti distanco. Vživljanje – to ni nič. Zame je to prazna fraza, ki lahko prinese, če se vživiš v vlogo, na odru, tudi polom ... Če se tako vživiš, namreč

lahko pozabiš tekst. Čustva je treba dozirati, se imeti pod kontrolo. Obenem pa opazuješ kolege in občinstvo v dvorani. Enostavno.

Nekoč, ko sem se izgubila v novi stavbi gledališča, predstava pa se je že začela, sem vas videla v zaodrju, čakali ste na vstop na oder, bili ste prepoteni ... Je to trema ali breme odgovornosti?

Pred vsako predstavo imam tremo. Z leti postaja vse večja, ker je večja tudi odgovornost. Poleg tega so težke vloge dodatna peza. Tremo se nikoli ne znebiš. Največja je pred premiero. Znan je podatek, kako so igralcem, spomnim se, da je to bil Polde Bibič, merili pritisk med igranjem ... Že ko je samo bral tekst, mu je pritisk zrasel na 150. Igralci v resnici živimo malce nevarno življenje ...

Bi morali imeti beneficiran staž?

To ne. Ampak, veste, igralci, če bi jim pustili, bi igrali do smrti. Tako pa vendarle pride čas, ko moraš reči, hvala lepa, dovolj je bilo.

Torej ste se odločili?

Sem. S 1. 1. 2014 grem v pokoj. Seveda bom še delal, če me bodo rabili. Sicer pa ne bom ničesar pogrešal. Veliko dela imam v zasebnem življenju, se bom že zamotil.

Kaj pa boste počeli izven sezone nabiranja gob?

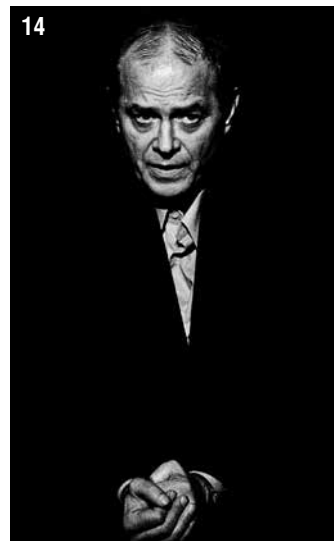
Že dolgo rešujem križanke, brskam po spletu, igram računalniške igrice ...

Kakšne?

Rad imam takšne strateške ...

O tem ne dvomim.

Civilization in njej podobne. Se bom že zamotil tudi v penziji. Malo ven, malo v trgovino. Prav nič ne bom pogrešal gledališča – ker se je bilo potreba celo življenje učiti teks-

9 Henrik IV., L. Pirandello *Henrik IV.*, PDG 1993 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

10 Advokat Helmer, H. Ibsen *Nora* (skupaj z Bernardo Oman), PG Kranj 1992 (Foto M. Fock)

11 Patriarh Oglejski, D. Smole *Krst pri Savici* (skupaj z Alenko Vidrih, Janezom Starino in Milanom Vodopivcem), PDG 1994 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

12 Richard, W. Shakespeare *Kralj Richard Tretji* (skupaj z Ivom Barišičem), PDG 1997 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

13 Mel Edison, N. Simon *Jetnik Druge avenije* (skupaj z Miro Lampe-Vujičić), PDG 1999 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

14 Pato Dooley, M. McDonagh *Lepotna kraljica Leenana*, Drama SNG Ljubljana 1999 (Foto Tone Stojko)

tov na pamet. To mi je bila največja muka. In prav zdajce sem sredi enega ...

Govorite o predstavi Srečanje?

Da. Šestdeset strani teksta, igra pa ga dva, jaz in Blaž Valič. Posebej se dobivava in vadiva. Gre za takšne vrste dialog, ki se ga ni moč naučiti doma, morava ga zvoditi skupaj ... V osnovni šoli sem najbolj sovražil učenje na pamet. In »kostumske probe«, ko je mama pletla puloverje in jih je bilo treba pomerjati. To mi je bilo strahovito odveč. In kaj počnem že vse življenje: pomerjam kostume in se učim na pamet!

V sedemdesetih letih smo z ljubljanskim Lutkovnim gledališčem gostovali v stari Gorici. Bilo je ponoči, ko smo se vračali in videl sem puščobo tega mesta, Nove Gorice ... Rekel sem si, tu ne bi nikdar živel! Slovenski pregovor me je postavil na laž. Tako kot s pomerjanjem puloverjev in učenjem na pamet.

Nekoč ste rekli, da so vas lutke osvobodile?

Lutke dajo igralcu večjo sproščenost – lahko se zafrkavaš, spreminja glas. Igraš se. Vsakemu mlademu igralcu bi priporočil, da vsaj eno sezono igra pri lutkah.

Tudi zaradi tega, ker je pri delu z lutkami igralski ego pomaknjen daleč v temo?

Ja, za paravan. Lahko pa rečem, da nisem človek, ki bi hrepenel po slavi in kazanju v javnosti. To me ne zanima. Rad sem v varnem povprečju.

Pa niste.

No, tistih deset minut po premieri, ko dežujejo čestitke, potrjim. Potem pa je, hvala bogu, spet vse tako kot pred tem.

Kaj vse sta igra in vi?

Trdo delo in skorajda muka. Je lepo, čudovito, ko se vsi na odru ujamemo in igramo v tistem pravem tempu, bra-

tovščini ... Ta občutek je enkraten. Jaz sem znan po tem, da mi je strašno zoprno, ko me režiser postavi na rampo in moram govoriti občinstvu. Rad sem s hrbtom obrnjen proti občinstvu.

Vam prija, ko na odru niste vi?

Ne vem. Sem neka vloga. Bil sem že marsikaj, od papeža do predsednika centralnega komiteja. Ne bi bil to, kar igram. Rad sem to, kar sem.

Ko so vas ob podelitvi Borštnikove nagrade vprašali, katero predstavo bi si izbrali, da bi v njej odigrali vlogo, ste rekli, Kralj na Betajnovi. Zakaj?

Zato, ker sem Cankarja zelo malo igral ... Mislim, da samo enkrat. To dramo pa sem izbral tudi zato, ker menim, da je to njegova najboljša drama. In tudi lik Kantorja je eden odličnejših Cankarjevih likov.

Imate težave, ko vam v roke dajo dramske tekste, ki vam niso povšeči?

Da, imam.

Za kakšna besedila navadno gre?

Kakšna sodobna. Pa tudi tu poskušam najti stik ... Vedno sem si želel igrati komedije, pa je zelo redko prišlo do tega. Če je že bila komedija, je bila kakšna klasična Molièrova. Všeč mi je, ko se občinstvo smeji. V tem resnično uživam. Spravljati ljudi v smeh. To mi je bilo redko dano. V glavnem jih spravljam v jok.

V razmišljanje.

In jok.

Spomnim se vas, ko ste nas tudi nasmejali, v Jetniku Druge avenije Neila Simona ...

Predstavo je režiral kolega Jamnik, ki ima smisel za komedijo. To je bilo res nekaj osvežujočega.

15 Puntila, B. Brecht *Gospod puntila in njegov hlapec Matti* (skupaj z Janezom Starino in Ivom Barišičem), PDG 1999 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

16 Denis Diderot, E. E. Schmitt *Libertinec* (skupaj z Laro Jankovič), PDG 2000 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

17 Richard Roma, D. Mamet *Glengarry Glen Ross*, PDG 2001 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

18 Johnnyštamperledej, M. McDonagh *Kriplj z Inishmanna* (skupaj z Majo Šugman in Ljerko Belak), MGL 2002 (Foto Tone Stojko)

19 Milče Kralj, Z. Hočevar *'M te ubu* (skupaj s Primožem Pirnatom), PDG 2002 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

Režiser Jaša Jamnik o vas pravi, da ste izvenserijski igralec: »Opremljen je z izjemnim naravnim darom, ki ga upravlja z virtuoznim obvladovanjem igralskih veščin. Fascinanten ustvarjalec, ploden in kolegialen so-delavec, duhovit človek.«

Res hvala.

V katerih temah sežete po duhovitosti?

Ko mi pride. In kadar mi pride. Nisem zmeraj duhovit. Sem tudi zajedljiv. Zoprn in tečen. V kakšni dobri družbi, ko se vsi sprostimo ... Vseeno, za kakšno temo gre.

Zdi se, da ste najbolj duhoviti prav v temah, ki se je po nepisanem bontonu v družbi ne sme preveč spravljati na plano: seks, vera in politika ... Bi držalo?

No, z vero nimam veliko stika, seks, seks, seveda, politika pa tako veva, kaj je ...

Ste homo politicus?

Seveda, sem tudi član stranke. Toda vedno manj mi je všeč vse to, kar se dogaja ... Kajti ko začno trpeti mali ljudje, je konec šale. Takrat je treba kaj postoriti. Če nekdo ukrade sto, dvesto, tristo milijonov evrov, v redu, če imam jaz dobro plačo in če vsi nekako solidno živimo. Preživimo. Takrat se lahko nekako odmaknemo od te kraje. Če pa vemo zanj in zraven jemo travo, je malce nerodno ... Upam samo, da ne bo prišlo do kakšnih traparij ...

Če bi lahko vzeli katerega od likov, ki ste jih v štirih desetletjih dela odigrali in ga postavili za nekakšnega urejevalca sveta – na katerega od njih bi se najbolj zanesli? Potrebujemo Riharda Tretjega?

Ne, ne ...

Libertinca?

Njega pa res morda ... Don Juana. Ljubezen. To potrebuje-

mo. Bolj bi se morali imeti radi – mi pa se vsak dan samo bolj sovražimo. Naš narod malce preveč resno jemlje politiko. Bilo bi prav osvežujoče, če bi svet začela urejati Libertinec ali Don Juan.

Ampak tako kot ste vi igrali Riharda Tretjega, ga v našem prostoru ni še nihče ...

Tega mnenja ni bil selektor Borštnikovega srečanja, ki predstave ni uvrstil v program ... Kasneje mi je povedal, da sem bil jaz v predstavi dober, ostali pa ne, in da je zato ni uvrstil ... Ampak s tem mi je bilo onemogočena možnost, da bi za svoje delo lahko dobil nagrado ... Tako pač je. Nisem se obremenjeval s tem.

Igralec ve, katere predstava mu daje možnost, da je lahko najboljši?

Sam pri sebi ne vem ... Lahko rečem, da tudi nisem pričakoval Borštnikovega prstana, ki sem ga prejel sorazmerno zgodaj, pri petinpetdesetih letih ...

Za svoje delo ne pričakujem nagrad. Seveda nagrade pomenijo finančne injekcije – povišanje plače ... Vsak dober igralec ve, kdaj naredi dobro vlogo, ki bi lahko bila dobro poplačana ... s čimerkoli že. Toda to, ali boš prišel na program festivala, je odvisno od mnogoterih dejavnikov: ali ti bo selektor naklonjen, ali ti bo naklonjena žirija, ali bo v njej sedel sovražnik ...

Sovražnik?

S tem mislim nekoga, ki mu moja igra, moj habitus ni všeč ...

Pravite, da vlogo oblikujete s pomočjo kolegov ...

Gledališče je igra vseh. Ko delaš predstavo, ko oblikuješ vlogo, sam z njo nimaš kaj početi ... Potrebuješ soigralce. In njihovo delo me oplaja, če lahko tako rečem ... Zato nikoli nisem igral v monodrami, ker bi bil prepuščen sam sebi, počutil bi se ogroženega ... Rad imam, da je ekipa.

20 Edmund Kean, G. Gorin *Kean IV* (skupaj z Brankom Ličenom), PDG 2003 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

21 Stomil, S. Mrožek *Tango* (skupaj z Majo Blagovič, Mirando Caharija in Gregorjem Gečem), SSG Trst 2003 (Foto D. Krizmančič KROMA)

22 Josef Lutz, David Edgar *Oblika mize* (skupaj z Jožetom Hrovatom in Janezom Starino), SNG Nova Gorica 2004 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

23 Horn, B. M. Koltès *Dvoboju med črncem in psi*, Drama SNG Ljubljana 2004 (Foto Tone Stojko)

24 Jožef Kantor, Ivan Cankar *Kralj na Betajnovi* (skupaj s Primožem Pirnatom), SNG Nova Gorica 2005 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

Rad imam, da se sodeluje.

Tekmuje?

Ne. Treba je združevati. Ampak to je resnično lastnost redkih igralcev.

Bi lahko rekli, da sta si z enim od številnih režiserjev, s katerimi ste v teh desetletjih sodelovali, več dajala?

Zagotovo. Predvsem s starimi mački, z Dušanom Mlakarjem, zagotovo, Miletom Korunom – z njima sem najbolje sodeloval. Pa tudi z mladimi, mislim, mlajšimi od mene, z Jašem Jamnikom, ki je po naključju tudi sin mojega profesorja na akademiji, Jamnika ... Rad sem imel njegovega očeta, ker je bil izjemno inteligenten. Pravi erudit. Vedel je vse o teatru. Skoraj vse.

Kakšne spomine imate na akademijo?

Sam sem prišel na akademijo malce kasneje ... Že formiran. In medtem ko so bili moji sošolci ves čas z mislijo pri umetnosti, sem jim jaz govoril, da bo od nje treba tudi živeti.

Po kom ste podedovali to skrb, morda strah, da ne bo dovolj denarja za življenje?

Po mami verjetno. Bil je zelo skrbna in vsak dinar je dvakrat obrnila, preden ga ja porabila ... Čeprav sem bil v njenih očeh zelo zapravljiv fant. Vedno se je bala, da bom na stara leta brez denarja. In to sem, kot zgleda, prenesel nase. Sicer nisem klasičen skopuh, ampak ... Ničkolikokrat plačam zapitek, to že ... Toda zelo pazim na denar. Ker, kot sem že rekel, ne bi rad jedel trave.

Glede na to, da ste bili malce starejši od svojih sošolcev, ste po prihodu v gledališče s to zrelostjo nekaj pridobili. Vasja Predan je zapisal: »Bine je, hočeš nočeš, moral ,preskočiti' vloge vsakršnih mladostnih ljubimcev in junakov ter se spopasti s fizično in mentalno zreliimi, tako imenovanimi karakternimi dramskimi moškimi liki

različnih žanrov. /.../ Brez ,predigre' je vstopil v sredico dramskega univerzuma ... ter takoj postal in ostal prvak in nosilec repertoarja PDG v Novi Gorici.«

Gotovo. Če bi šel v ljubljansko SNG Dramo, bi začel z majhnimi vlogami. Ali, kot mi je nekoč rekel pokojni kolega Lampret: »Tam bi potrošil več energije za borbo z vrhovnimi igralci kot pa za vloge ...« Toda tudi po zaslugi diplomske naloge, Strniševih *Žab*, me je Mlakar v Solkanu takoj angažiral za predstavo Čigavo je moje življenje ...

V tej predstavi ste uro in pol nepremično ležali ...

Dve uri. Premikal sem lahko samo glavo. Nato pa je prišel Don Juan, vendar nisem bil v prvi zasedbi. Mislim, da so hoteli imeti Petjeta, pa ni mogel, in so zasedli mene. In ko me je videl Giorgievski, sem mu v očeh videl, kaj si je mislil: a ta bo igral Don Juana?!

Takrat sem bil zelo suh, lahek fant, niti sedemdeset kilogramov nisem imel ... Za Don Juana sem imel malce ne navaden izgled. In tudi za Levstikovo smrt nisem bil v prvi zasedbi. A ker sem obe vlogi naredil dobro – za Levstikovo smrt sem celo dobil nagrado – so prihajale vedno nove ... Zelo redko – pa sem si želel – sem dobil vlogo, kjer sem izrekel samo po nekaj stavkov ...

Prekletstvo prvakov.

Natančno tako.

Predstave ne umrejo. Ubijejo jih. Če bi imeli možnost, katero od predstav, v kateri ste igrali, bi znova uvrstili na repertoar?

Vsekakor *Ljudožerke*. *Riharda Tretjega*. Pa slovensko, ki ni komedija, pa je bilo ogromno smeha, *M'te ubu*.

Kakšnega gledalca imate radi?

Imam rad vse. Imam rad vse, ki se jih igra dotakne in nekaj odnesejo domov. Naj bo to jok ali smeh. Vsak gledalec mi je dragocen.

25 Vitez Oliver Urban, bivši svetnik, Miroslav Krleža *Leda* (skupa s Heleno Peršuh), SNG Nova Gorica 2008 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

26 III, Friderich Dürrenmatt *Obisk stare gospe* (skupaj z Mileno Zupančič), SNG Nova Gorica 2010 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

27 Timon Atenski, W. Shakespeare in T. Middleton *Timon Atenski*, SNG Nova Gorica 2013 (Foto atelje Pavšič – Zavadlav)

Rekli ste, da nikdar niste imeli vzornikov, a ko se mlad ustvarjalec oblikuje, se skorajda mora nasloniti na kakšen steber umetniškega življenja – vi ste imeli Gregorja Strniša ...

Strniša zame ostaja genij. Ne samo zato, ker smo se takrat družili – prihajal je na vaje na akademijo in bil nad našo postavitvijo in igro navdušen – in nas potem vabil na kavo v Kavarno ...

O čem ste se pogovarjali?

O črnih luknjah v vesolju. Pogovarjali smo se o stvareh, o katerih je pisal. Kot človek se nam ni preveč odprl, a name je vplival tako zelo, da takrat, ko je Korun v Gorici delal Ljudožerce, drugič, njegovo prvo postavitev so označili kot neuspešno, sem na prvi rezčlembeni vaji, kjer nam je režiser povedal, kako bi jo delal, rekel: to je to. To je Strniša. Imeli smo samo okrog štirideset vaj, predstava pa je doživela izjemen uspeh in bila nagrajena na Sterijinem pozorju in Borštniku ... Če se vrnem, name resnično ni nihče vplival, po nikomer se nisem zgledoval ... Rad sem prebiral biografije, tudi igralcev ... A to ni pretirano vplivalo name. No, zaljubljen sem se v eno filmsko igralko.

Katero?

Kim Novak.

Seveda. Zakaj ravno Novakova?

Ne vem. Simpatična je bila ... Pa se sicer nisem zaljubljal v igralko. Kim je izžarevala šarm z velikega platna.

In eleganco.

In eleganco ...

Lahko rečem, da sem v LGL imel dobrega prijatelja, pokojnega Naceta Simončiča ...

... ki vas je hotel imenovati za svojega naslednika.

Ja, nekoč mi je dejal, da bom po njegovi upokojitvi lahko

njegov naslednik, saj sem tudi sam dobro imitiral pse. Potem sem ga razočaral, ker sem šel na akademijo, in tega mi dolgo ni oprostil ... Od njega sem se naučil lajati.

Je težko lajati?

Meni ni. Pa tudi čivkati ... In to je lepo pri lutkah: prideš vase, v otroško dušo, ki jo še vedno nosimo ... Nace mi je večkrat rekel, da naj ohranim otroka v sebi, da bo potem vse v redu.

Bi znali opisati vonj po gledališki šminki, ki vas je kot otroka nekoč uročil, za vedno zapeljal v gledališče ...

Težko. Vonj niso besede. Spomnim se pa, ko smo še živeli v Rogaški Slatini, ob hosti, v Stritarjevem domu. Vonj po hosti, po trhlem lesu in listju, mi je ostal v spominu ... Potem sem se dvajset let kasneje v Ljubljani sprehajal po Večni poti in nenadoma sem spet prepoznal ta vonj ... Podobno je z vonjem po gledališki šminki. Ima specifičen vonj. Še vedno ga nosim se seboj. V nosnicah. Vonj po teatru.

Česa dobrega in lepega se spominjate iz hiše gledališča?

Spominjam se mladosti. Mladost je lepa.

Patricija Maličev

VLOGE V GLEDALIŠČU

Vloge v PDG oz. SNG Nova Gorica

1980/81

Birič Kaps, Slavko Grum, *Dogodek v mestu Gogi*, režiser Miran Herzog, premiera 14. 5. 1980 (vskok namesto Matjaža Turka)

Ken Harison, Brian Clark, Čigavo je moje življenje?, režiser Dušan Mlakar, premiera 5. 11. 1980

Don Juan, Jean-Baptiste Poquelin Molière, *Don Juan ali Kamniti gost*, režiser Ljubiša Georgievski, premiera 25. 2. 1981

Jean, drugi likar, Jean-Claude Grumberg, *Mo-dni salon*, režiser Zvone Šedlbauer, premiera 19. 6. 1981

1981/82

Fran Levstik, Matjaž Kmecl, *Levstikova smrt*, režiser Dušan Mlakar, premiera 5. 11. 1981

Major, Istvan Őrkeny, *Totóví*, režiser György Harag, premiera 24. 12. 1981

Ignatij Ilič Špigelski, Ivan Sergejevič Turgenjev, *Mesec dni na kmetih*, režiser Miran Herzog, premiera 11. 3. 1982

1982/83

Manuo, Marin Držić, *Skopuh*, režiser Radoslav Dorić, premiera 9. 9. 1982

Eden od nastopajočih, *Poslednji gost* (gledališki recital izbrane Gradnikove poezije ob stoletnici pesnikovega rojstva in petnajstletnici smrti), režiser Emil Aberšek, premiera 16. 9. 1982

Cavalcante, Dimitrij Rupel, *Pošljite za naslovnikom*, režiser Zvone Šedlbauer, premiera 18. 11. 1982

On, Peter Turrini, *Lov na podgane*, režiser Dušan Mlakar, premiera 20. 1. 1983

1983/84

Erigon, Jordan Plevneš, *Erigon*, režiser Ljubiša Georgievski, premiera 9. 9. 1983

Narkis Smaragdovič Krantik – **Hišnik**, Nikolaj

Robertovič Erdman, *Mandat*, režiser Jože Babič, premiera 15. 11. 1983

Prokurator Robert Scurby, Stanislaw Ignacy Witkiewicz, *Čevljarji*, režiser Jan Skotnicki, premiera 11. 1. 1984

James Tyrone jr., Eugene O'Neill, *Dolgega dneva potovanje v noč*, režiser Dušan Mlakar, premiera 17. 5. 1984

1984/85

Sančo Pansa, Don Kihotov oproda, Mihail Bulgakov, *Don Kihot*, režiser Zvone Šedlbauer, premiera 13. 7. 1984

Herman, Franz Xaver Kroetz, *Ne krop ne voda*, režiser Eduard Miler, premiera 22. 1. 1985

1985/86

Martin Kačur, Fulvio Tomizza, *Idealist*, režiser Jože Babič, premiera 12. 9. 1985

Jonathan J. Peachum, Bertolt Brecht - Kurt Weill, *Opera za tri groše*, režiser Jan Skotnicki, premiera 26. 11. 1985

Drobec, batinaš, Ljubomir Simović, *Potujoče gledališče* Šopalović, režiser Vinko Möderndorfer, premiera 18. 3. 1986

1986/87

Mladi Spelterini, poklicni zrakoplovec; Robert, portir; Salomon August Andrée, švedski inženir in zrakoplovec, Lukas B. Suter, *Spelterini se dvigne*, režiser Boris Kobal, premiera 11. 9. 1986

Scarron, Peter Barnes, *Rdeči nosovi*, režiser Dušan Mlakar, premiera 18. 12. 1986

1987/88

Peter Pajot, Gregor Strniša, *Ljudožerci*, režiser Mile Korun, premiera 17. 12. 1987

Danijel de Bosola, povratnik z galeje, John

Webster, *Vojvodinja Malfijska*, režiser Zvone Šedlbauer, premiera 18. 2. 1988

Doktor Prentice, Joe Orton, *Kaj je videl batler*, režiser Radoslav Dorić, premiera 14. 4. 1988

1988/89

Cyrano de Bergerac, Edmond Rostand, *Cyrano de Bergerac*, režiser Dušan Mlakar, premiera 29. 9. 1988

Ligurio, Niccolò Machiavelli, *Mandragola*, režiser Georgij Paro, premiera 9. 3. 1989

1989/90

Voranc, Dane Zajc, *Voranc*, režiser Mile Korun, premiera 28. 9. 1989

Fistula, invalidski upokojenec, Vaclav Havel, *Skušnjava*, režiser Vinko Möderndorfer, premiera 8. 3. 1990

Sidney Bruhl, Ira Levin, *Smrtna past*, režiser Janez Pipan, premiera 17. 5. 1990

1990/91

Hermokrat, filozof, Pierre de Marivaux, *Zmagoslavje ljubezni*, režiser Janez Pipan, premiera 26. 4. 1991

1991/92

Stanley, Tennessee Williams, *Tramvaj Poželenje*, režiser Dušan Mlakar, premiera 3. 10. 1991

Tilden, Sam Shepard, *Pokopani otrok*, režiser Dušan Jovanovič, premiera 27. 2. 1992

Kirilín, Drago Jančar - Anton P. Čehov, *Dvoboj*, režiser Jože Babič, premiera 16. 5. 1992

1992/93

Don Jere, Ranko Marinković, *Glorija*, režiser Janez Pipan, premiera 8. 10. 1992

Henrik IV., Luigi Pirandello, *Henrik IV.*, režiser Mile Korun, premiera 11. 3. 1993

1993/94

Stotnik, August Strindberg, *Oče*, režiser Dušan Mlakar, premiera 3. 3. 1994

Patriarh Oglejski, Dominik Smole, *Krst pri Savici*, režiser Janez Pipan, premiera 19. 5. 1994

1994/95

Akast, Jean-Baptiste Poquelin Molière, *Ljudomrznež*, režiser Dušan Jovanović, premiera 13. 10. 1994

Hacker, Howard Barker, *Ljubezen dobrega moža*, režiser Bojan Jablanovec, premiera 23. 2. 1995

1995/96

Kardinal Benedetto Gaetani, Peter Barnes, *Zaton sonca in slave*, režiser Dušan Mlakar, premiera 19. 10. 1995

Baylor, Sam Shepard, *Misel lažnivka*, režiser Boris Cavazza, premiera 22. 2. 1996

1996/1997

Hildebrand, Mirko Zupančič, *Čarobnice*, režiserka Katja Pegan, 5. 12. 1996

Richard, vojvoda Gloucestrski, pozneje kralj Richard Tretji, William Shakespeare, *Kralj Richard Tretji*, režiser Mile Korun, 20. 3. 1997

1997/1998

Pokorny, rajnik strojevodja; Gost, Ödön von Horváth, *Sodni dan*, režiser Georgij Paro, 23. 10. 1997

Stotnik, Georg Büchner, *Woyzeck*, režiser Tomi Janežič, 7. 5. 1998

Pleberij, Melibejin oče, Fernando de Rojas, *Celestina*, režiser Zvone Šedlbauer, 25. 6. 1998

1998/1999

Mel Edison, Neil Simon, *Jetnik Druge avenije*, režiser Jaša Jamnik, 7. 1. 1999

Puntila, Bertolt Brecht, *Gospod Puntila in njegov hlapec Matti*, režiser Bojan Jablanovec, 15. 4. 1999

1999/2000

Frank Oddie, David Hare, *Vprašajte Amy*, režiserka Mateja Koležnik, 28. 9. 1999

Malin oče, Bernard-Marie Koltès, *Roberto Zucco*, režiser Eduard Miler, 6. 1. 2000

Geront, Izabelin oče, Pierre Corneille, *Iluzija*, režiser Janusz Kica, 20. 4. 2000

2000/2001

Denis Diderot, Eric-Emmanuel Schmitt, *Libertinec*, režiser Georgij Paro, 7. 12. 2000

Richard Roma, David Mamet, *Glegarry Glen Ross*, režiser Jaša Jamnik, 24. 5. 2001

2001/2002

Julio Gapit, Slavko Grum, *Dogodek v mestu Gogi*, režiser Mile Korun, 11. 10. 2001

Milče Kralj, Zoran Hočevar, *M te ubu!*, režiser Matjaž Latin, 23. 5. 2002

2002/2003

Jure Krt, Sue Townsend, *Skrivni dnevnik Jadrana Krta*, režiserka Katja Pegan, 14. 9. 2002

Edmund Kean, igralec, Grigorij Gorin, *Kean IV.*, režiser Georgij Paro, 16. 1. 2003

2003/2004

Fjodor, Nikolaj Koljada, *Kokoš*, režiser Matjaž Latin, premiera 15. 1. 2004

Josef Lutz, David Edgar, *Oblika mize*, režiser Dušan Jovanović, premiera 25. 3. 2004

2004/2005

Laki, Dušan Kovačević, *Maratonci tečejo častni krog*, režiser Dejan Mijač, premiera, 6. 1. 2005

Kantor, Ivan Cankar, *Kralj na Betajnovi*, režiser Jaša Jamnik, premiera 9. 6. 2005

2005/2006

Sal, David Rabe, *Tisti, ki jih reka ne spusti*, režiserka Mateja Koležnik, premiera 26. 1. 2006

2006/2007

Naci (Ignjat, Jacques) Glembay, Miroslav Krleža, *Gospoda Glembajevi*, režiser Dušan Jovanović, premiera 28. 9. 2006

Precednik, Srečko Fišer, *Prihodnje, odhodnje*, režiser Jaša Jamnik, premiera 21. 12. 2006

Luno, Hristo Bojčev, *Orkester Titanik*, režiser Matjaž Latin, premiera 21. 3. 2007

2007/2008

Tip, Raymond Queneau, *Cica v metroju*, režiser

Marjan Bevk, premiera 7. 2. 2008

Inšpektor, Brata Presnjakov, *V vlogi žrtve*, režiser Dino Mustafić, premiera 24. 4. 2008

2008/2009

Vitez Oliver Urban, bivši svetnik, Miroslav Krleža, *Leda*, režiserka Mateja Koležnik, premiera 16. 10. 2008

2009/2010

Monsieur Filiberto, bogat holandski trgovec, Carlo Goldoni, *Nenavadna prigoda*, režiser Luka Martin Škof, premiera 1. 10. 2009

Aleksander Vladimirovič Serebrjakov, upokojen univezitetni profesor, Anton Pavlovič Čehov, *Striček Vanja*, režiserka Mateja Koležnik, premiera 25. 2. 2010

2010/2011

III, Friedrich Dürrenmatt, *Obisk stare gospe*, režiser Dušan Jovanović, premiera 23. 9. 2010

2011/2012

Hvastja, Ivan Cankar, *Hlapci*, režiser Miha Golob, premiera 6. 10. 2011

2012/2013

Domenico Soriano, bogat slaščičar, Eduardo De Filippo, *Filumena Marturano*, režiserka Katja Pegan, premiera 20. 9. 2012

Glas 1, Tommaso Santi, *Ljudožerski ples*, režiser Matjaž Latin, premiera 14. 3. 2013

2013/2014

Timon, bogat Atenec, William Shakespeare, Thomas Middleton, *Timon Atenski*, režiser Janez Pipan, premiera 26. 9. 2013

Stanko, Nina Mitrovič, *Srečanje*, režiser Primož Bebler, premiera 20. 11. 2013

SNG Drama Ljubljana

Pato Dooley, Martin McDonagh, *Lepotna kraljica Leenana*, režiserka Mateja Koležnik, premiera 18. 12. 1999

Horn, Bernard-Marie Koltès, *Dvoboj med črncem in psi*, režiser Ivica Buljan, premiera 21. 5. 2004

Mihael Kumerdej, Drago Jančar, *Katarina, pav in jezuit*, režiser Janez Pipan, premiera 19. 9. 2005

Mestno gledališče ljubljansko

Aleksander Ignatjevič Veršin, Anton P. Čehov, *Tri sestre*, režiser Vinko Moderndorfer, premiera 15. 5. 1987

Johnnyštamperledej, Martin McDonagh, *Kripl z Inishmaana*, režiserka Mateja Koležnik, premiera 28. 3. 2002

Prešernovo gledališče Kranj

Advokat Helmer, Henrik Ibsen, *Nora*, režiser Dušan Mlakar, premiera 11. 12. 1992

Tič, Paula Vogel, *Kako sem se naučila voziti*, režiserka Mateja Koležnik, premiera 7. 10. 2000

Slovensko stalno gledališče Trst

Stomil, Slawomir Mrożek, *Tango*, režiser Vladimir Jurc, premiera 10. 10. 2003

Akademija za gledališče, radio, film in televizijo

1980 (IV. letnik) **Točaj**, Gregor Strniša, *Žabe*

1980 (IV. letnik) **Matjevž**, Ruzzante, *Mušica*

1979 (III. letnik) **Evgenij**, Slawomir Mrożek, *Tango*

1979 (III. letnik) **Don Juan**, Molière, *Don Juan*

1978 (II. letnik) **Križovec**, Miroslav Krleža, *V agoniji*

1978 (II. letnik) **Maks**, Ivan Cankar, *Kralj na Betajnovi*

Lutkovno gledališče Ljubljana

Srečni princ, Oscar Wilde, *Srečni princ*, režiser Mirko Mahnič, premiera 21. 4. 1958, Mestno lutkovno gledališče (MLG)

Dedek Ježidedek, Jan Malik, *Čarobna vrečka*, režiser Črt Škodlar, premiera 26. 11. 1960, Mestno lutkovno gledališče (MLG)

Slinar – polž, Nace Simončič, *Posebna reportaža*, režiser Staš Potočnik, premiera 28. 2. 1970

Jezerko, Ludvik Aškenazy, *Ukradeni mesec*, režiser Nace Simončič, premiera 2. 10. 1971

Aha, Leopold Suhodolčan, *Medvedek na obisku*, režiser Staš Potočnik, premiera 11. 12. 1971

Glavni strežnik, Hans Christian Andersen, *Slavček*, režiser Črt Škodlar, premiera 24. 4. 1972

Polica, Fran Milčinski, *Butalci*, režiser Matija Milčinski, premiera 25. 11. 1972

Žigažaga, **Avtomobilski sedež**, Frane Puntar, *Stol pod potico*, režiser Iztok Tory, premiera 31. 3. 1973

Strašilo, Lyman Frank Baum, *Čarovnik iz Oza*, režiser Aleš Jan, premiera 11. 10. 1973

Tlačan in Čevljar, Jože Rode, Matija Milčinski, *Veseli lutkarjev voziček*, režiser Dušan Hrovatin, premiera 16. 12. 1973

3. ropar, **3. stražar**, Dušan Jovanovič, *Zlata ptica* (po motivih slovenske narodne pravljice), režiser Zvone Šedlbauer, premiera 25. 4. 1977

Belko, Franček Rudolf, *Kuža laja mijav, mijav, mijav*, režiser Staš Potočnik, premiera 15. 11. 1974

Mlinček, Frane Puntar, *Medvedek zleze vase*, režiser Matjaž Loboda, premiera 16. 12. 1974

Tabagnino in Njegovi bratje, Jože Rode, Matija Milčinski, *Sonce, sončnica, sončnik*, režiser Matija Milčinski, premiera 16. 12. 1974

Šerif Rogač, Nace Simončič, *Čmrli iz Kolorada*, režiser Žarko Petan, premiera 28. 3. 1975

Belin in Prikazen, Nace Simončič, *Pravi partizan*, režiser Nace Simončič, premiera 6. 10. 1975

Lisjak, Kristina Brenk, *Deklica Delfina in lisica Zvitorepka*, režiser Matija Milčinski, premiera 12. 12. 1975

Vav, Svetlana Makarovič, *Hiša tete Barbare*, režiser Aleš Jan, premiera 13. 12. 1975

Kralj Fičfirič, Dragutin Dobričanin, *Že, že, kaj pa poklic* (po motivih narodne pravljice), režiser Iztok Tory, premiera 9. 4. 1976

Reka, **Gora**, Gerald Stuebben, *Živi na soncu mož*, režiser Zvone Šedlbauer, premiera 21. 6. 1977

VLOGE V RADIJSKIH IGRAH

- Režiser**, Bernard da Costa, *Arabella – moje ljubezni*, režiser Gregor Tozon, premiera 24. 2. 1987
- Jaz**, Ludwig Haring, *Trije možje na bojišču*, režiser Gregor Tozon, premiera 28. 10. 1988
- Miki**, Slobodan Turlakov, *Norec*, režiser Jože Valentič, premiera 12. 3. 1989
- Igralec**, Dante Alighieri, *Božanska*, režiser Sergej Verč, premiera 6. 2. 1994
- Jože**, France Bevk, *V kaverni*, režiser Marjan Bevk, premiera 25. 6. 2002
- Doktor**, Borut Gombač, *Skozi zaprta vrata*, režiser Igor Likar, premiera 17. 12. 2002
- Komisar**, Jasna Jurečič, *Mona Lisa*, režiser Vladimir Jurc, premiera 8. 2. 2010

VLOGE V FILMIH IN NA TELEVIZIJI

- 1979 *Vida*, TV film, r. Janez Drozg, RTV Slovenija
- 1981 *Manj strašna noč*, 1. del TV nanizanke, r. Andrej Stojan, RTV Slovenija
Manj strašna noč, 2. del TV nanizanke, r. Andrej Stojan, RTV Slovenija
Mile Klopčič *Mati*, r. Janez Drozg, RTV Slovenija
- 1982 *Rdeči boogie ali Kaj ti je deklica*, r. Karpo Godina, Viba film Ljubljana
Slike iz leta 1941 – 1. del (Dražgoška bitka), TV nadaljevanka v treh delih, r. Anton Tomašič, RTV Slovenija in Viba film Ljubljana
- 1983 *Trije prispevki k slovenski blaznosti*, r. Žare Lužnik, Boris Jurjašević, Mitja Milavec, Viba film Ljubljana
Jama, r. Andrej Stojan, RTV Slovenija
Oblaki so rdeči, 3. del TV nadaljevanke, r. Andrej Stojan, RTV Slovenija
- 1984 *Dediščina*, r. Matjaž Klopčič, Viba film Ljubljana
- 1987 *Moj ata, socialistični kulak*, r. Matjaž Klopčič, Viba film Ljubljana
Suha veja, r. Andrej Stojan, RTV Ljubljana
- 1988 *P. S. (post scriptum)*, r. Boštjan Hladnik, Marcel Buh, Andrej Stojan, Viba film Ljubljana
- 1989 *Kavarna Astoria*, r. Jože Pogačnik, Viba film Ljubljana
- 1990 *Decembrski dež*, r. Božo Šprajc, Viba film Ljubljana in TV Ljubljana
Ječarji, r. Marjan Ciglič, Studio 37 Ljubljana in Viba film Ljubljana
- 1994 *Obsojen na svobodo*, TV film, režija Anton Tomašič, RTV Slovenija
- 1995 *Stripih*, r. Filip Robar Dorin, TV Slovenija in Filmal Pro – Novo Mesto
- 1999 *Klan*, 11. del TV nanizanke *Vroč sprejem pod domačo streho*, r. Anton Tomašič, RTV Slovenija

NAGRADE

- 1980 **Študentska Prešernova nagrada** za ansambelsko igro v Žabah
- 1980 **Nagrada Festivala malih scen v Arezzu** za ansambelsko igro v Žabah
- 1980 **Študentska nagrada Sklada Staneta Severja** za vlogo **Točaja** v Žabah
- 1982 **Bronasta vrtnica 11. Goriškega srečanja malih odrov** za vlogo **Don Juana** v Molièrovem *Don Juanu*
- 1982 **Borštnikova diploma** za dramsko igro za vlogo **Frana Levstika** v predstavi *Levstikova smrt*
- 1984 **Nagrada Prešernovega sklada** za vloge **Levstika** v predstavi *Levstikova smrt*, **Erigona** v predstavi *Erigon* in **Njega** v predstavi *Lov na podgane*
- 1985 **Bronasta vrtnica 1. Srečanja gledališč Alpe Jadran** za ansambelsko igro v predstavi *Ne krop ne voda*
- 1988 **Sterijeva nagrada** za vlogo **Pajota** v predstavi *Ljudožerci*
- 1988 **Borštnikova nagrada** z diplomom za dramsko igro za vlogo **Pajota** v predstavi *Ljudožerci*
- 1989 **Bevkova nagrada**, občinsko priznanje MO Nova Gorica za umetniške dosežke
- 1995 **Borštnikova nagrada** za vlogo **Hackerja** v predstavi *Ljubezen dolrega moža*
- 1997 **Severjeva nagrada** za vloge **Hildebranda** v *Čarobnicah* in **Richarda** v *Kralju Richardu Tretjem*
- 2005 **Borštnikov prstan**

Janek Musek

Brez vrednot in morale ni niti vzgoje niti značaja

Ste se kdaj vprašali, zakaj potrebujemo vrednote? Če bi vsi in vedno ravnali tako, kot je prav in kot je dobro za posameznika in tudi za druge, potem bi morda resnično ne potrebovali pojmovanj in prepričanj o etično utemeljenih življenjskih vodilih, kar vrednote so. A človeška stvarnost je preveč kompleksna, da bi se lahko v svojem življenju ravnali zgolj po instinktih. Že od samih začetkov človeške kulture – in naša vrsta, homo sapiens sapiens kot misleče in govoreče bitje, že kakih 200000 let hodi po zemlji – so se oblikovale ideje o nečem, kar bi lahko usmerjalo posameznika in družbo k sreči in pravičnosti. Zlato pravilo pozna človeštvo od nekdanj in vsaj od Platona naprej razmišlja tudi o pravičnosti (dikaiosyne) kot integralni vrednoti stabilne družbe.

Čeprav radi govorimo o vrednotah in o krizi vrednot, je to pogosto le fraza. A to ni nič čudnega. Bolj ko gredo v neki družbi stvari narobe, bolj podcenjujoč odnos do vrednot lahko pričakujemo. Še posebej v družbi, kjer je obnašanje, za katero vemo, da ni v redu, postalo že takorekoč pravilo. Češ, zakaj pa ne bi tako ravnal, saj tako delajo vsi drugi. Drugače povedano, vrednote, ki jih sicer poznamo in torej vemo, kaj je prav in kaj narobe, so izgubile svojo funkcijo, prenehale so delovati kot življenjska vodila. Žal se tak odnos do etike in vrednot zrcali tudi v tistem delu sodobne kulture in umetnosti, ki se nikakor ne more sklicevati na to, da deluje in duhu civilizacijske in humanistične tradicije. A prav zato je

ta, humanistični tok sodobne kulture in umetnosti toliko bolj poklican k prenovi resničnega humanizma in k obračunu s samozvanimi »kulturniki« in »umetniki«.

Ob nedvomnem in velikem znanstvenem in tehničnem razvoju in napredku sodobnega človeštva nam številni negativni pojavi upravičeno vzbujajo skrb. Dokazujejo nam, da je nekaj vendarle hudo narobe s sodobno razvito družbo in civilizacijo. Zadnje stoletje nam je postreglo z najstrašnejšimi vojnami, pogromi in iztrebljanji, kar jih pozna zgodovina. V mnogih državah razvitega in razvijajočega se sveta so se v zadnjih desetletjih za nekaj sto odstotkov povečali kriminal, nasilje, družinski polomi. Nesluten je razmah alkoholizma, drugih odvisnosti, družinskega nasilja, nasilja med spoloma. Samomorilnost, nekoč med mladimi neznan pojav, je postala pereč problem odrasčajoče mladine. Uničevanje narave in lastnega okolja je že zdavnaj prešlo vsako razumno mero in ga je komajda še mogoče brzdati. Z lahkoto lahko dokažemo, da se z obnašanjem, ki odstopa od etike in vrednot, povezujejo najbolj resni problemi preteklih in sodobne družbe, kot so vojne, nasilje, izkoriščanje ljudi in narave, kriminal, korupcija in neznanje. Res, prav obnašanje, ki odstopa od temeljnih civilizacijsko sprejetih etičnih standardov in vrednot, je skupni imenovalac najhujših tegob, ki tarejo svet in človeštvo: vsem naštetim lahko mirno prištejemo še revščino, lakoto in bolezni, torej vse tisto, kar

je znak nestabilne, kaotične, anomične družbe. Vsega tega bi bilo bistveno manj, če bi bilo naše ravnanje, obnašanje in odločanje bolj usklajeno z etiko in vrednotami.

Sodobni človek je zanemaril vprašanja morale in vrednot. Podredil jih je individualizmu in relativizmu, ki v bistvu pomenita njun propad. Če postanejo dobro in zlo, resnica in laž stvar osebnega okusa in osebne računice, potem se ne družbi ne posamezniku ne piše dobro. In potem seveda tudi ni več mogoče govoriti o vzgoji in oblikovanju značaja. Brez vrednot in morale namreč ni niti vzgoje niti značaja. A le moralna streznitev in spoštovanje vrednot nas bosta obvarovala pred tem, da ne bo čas, v katerega vstopamo, zaznamovan kot doba največjega barbarstva, vsemu znanju, tehniki in materialnim dobrinam navkljub.

Danes resnično ni treba biti strokovnjak, še manj vrhunski mislec, nasprotno, eksperti in laiki se na široko strinjajo, da sodobne družbe ne delujejo ustrezno, kar zadeva etične standarde, vrednote in kakovostno znanje. Prav na tem pa temelji razvoj stabilne družbe, družbe vrednot, znanja in blagostanja. Zanimivo: kljub mnogim zaželenim in manj zaželenim razhajanjem in različnosti v mnenjih, ocenah, stališčih, prepričanjih in ugotovitvah se v tem prepričanju ujemajo laiki in strokovnjaki, javnost in znanstveni izsledki, intuicija in železna, racionalna logika.

Kriza vrednot, o kateri se pogosto govori, ni v nepoznavanju vrednot, temveč v tem, da se v življenju ne ravnamo po njih. Kriza vrednot je v že omenjenem razhajanju med vrednotami in etičnimi standardi na eni strani in dejanskim obnašanjem na drugi strani. Negativnih pojavov in težav v družbi in za posameznika bi bilo bistveno manj, če bi se to razhajanje zmanjšalo. Obstaja možnost, da se to resnično doseže, res je ena sama, saj je edino logična, a je obenem povsem realna in uresničljiva. Katera? Učinkovitejša integracija vrednot v vzgojo in izobraževanje, učinkovitejša vrednotna in značajska vzgoja. Prav tisto torej, kar je nekritično liberalna šolska doktrina v svetu in pri nas krepko načela in ogrozila z načelom, da naj bo šola le za izobraževanje, ne pa za vzgojo.

Toda brez vzgoje ni vrednotno ustreznega obnašanja in kdo naj v prvi vrsti pomaga sodobnim staršem, ki pri tej nalogi omagujejo, če ne prav šola?

Katere pa so tiste vrednote, katerih uresničevanje bi lahko utemeljevalo stabilno družbo prihodnosti, družbo modrosti in blagostanja? Mislim, da so dobro zajete v konceptu Evropskega ogrodja etike in vrednot (EOEV), ki so ga razvili delavci in sodelavci Inštituta za preučevanje etike in vrednot, delujočega pod okriljem Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Ta koncept predpostavlja, da stabilna družba temelji na obnašanju, lastnostih in vrlinah, ki ustrezajo desetim velikim vrednotnim področjem ali vrednotnim domenam: življenje/narava/zdravje, humanost, skrb za sočloveka, integriteta/poštenost, pravičnost, univerzalizem, kultura, tradicija, delo/ustvarjalnost ter znanje/modrost.

V svetu in pri nas se krepki zavest, da je potrebna okrepljena in učinkovitejša integracija etičnih standardov in vrednot v vzgojno in izobraževalno delo z otroki, učenci in študenti. Takšna integracija se lahko uresničuje z metodami, ki vzpostavljajo in krepijo vedenjske namere, ki so skladne s ključnimi vrednotami in etičnimi standardi. Zgolj poznavanje vrednot namreč ne zadošča, da se pojavi etično in vrednotno usklajeno obnašanje, za to je potrebno oblikovanje ustreznih vedenjskih namer, trdne notranje odločenosti, da se ravna v skladu z etičnimi merili in vrednotami. Le na tem temelji ne le prehodno, temveč tudi trajno obnašanje, ki se kaže v obliki razvitih pozitivnih značajskih lastnosti, vrlin in kreposti. Danes se takšna vzgoja lahko opre ne le na bogato kulturno humanistično tradicijo, ampak tudi na razvijajočo se kulturo in umetnost (tisto pravo, humano in ne samozvano), torej na nekaj, kar bolj kot vse drugo nastavlja človeku zrcalo in mu daje v roke kompas.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE NOVA GORICA SLOVENE NATIONAL THEATRE NOVA GORICA

Trg Edvarda Kardelja 5, 5000 Nova Gorica, Slovenija / Slovenia
+386 5 335 22 00, +386 5 302 12 70 Faks / Fax
info@sng-ng.si, www.sng-ng.si

Direktor / General Manager mag. **Jožko Čuk** jozko.cuk@sng-ng.si +386 5 335 22 10
Umetniška vodja / Artistic Director **Martina Mrhar** martina.mrhar@sng-ng.si +386 5 335 22 10
Tajnica / Secretary **Barbara Skorjanc** barbara.skorjanc@sng-ng.si +386 5 335 22 10
Dramaturginji / Dramaturgs mag. **Ana Kržišnik** ana.krzisnik@sng-ng.si in / and
Tereza Gregorič tereza.gregoric@sng-ng.si +386 5 335 22 01
Lektor / Language Consultant **Srečko Fišer** srecko.fiser@sng-ng.si +386 5 335 22 02
Trženje in odnosi z javnostjo / Marketing and Publicity Manager
Dominika Prijatelj dominika.prijatelj@sng-ng.si +386 5 335 22 50
Organizatorica / Organizer mag. **Barbara Simčič Veličkov** organizacija@sng-ng.si +386 5 335 22 04
Tehnični vodja / Technical Director **Aleksander Blažica** aleksander.blazica@sng-ng.si +386 5 335 22 14
Vodja računovodstva / Chief Accountant **Goran Troha Žvokelj** g.troha-zvokelj@sng-ng.si +386 5 335 22 07
Vodja AMO / Chief of AMO **Emil Aberšek** emil.abersek@sng-ng.si +386 5 335 22 18

Svet SNG Nova Gorica / Council SNT Nova Gorica

Matjaž Kulot (predsednik / president), mag. Elena Zavavlav Ušaj (podpredsednica / vice president),
Zorko Kenda, dr. Matjaž Šekoranja, Marjan Zahar

Strokovni svet SNG Nova Gorica / Expert Council SNT Nova Gorica

Bojan Bratina, Srečko Fišer (predsednik / president), Igor Komel,
dr. Barbara Orel, Jaka Andrej Vojevec (podpredsednik / vice president)

Blagajna / Box Office

+386 5 335 22 47 blagajna.sng@siol.net
vsak delavnik / workdays 10.00–12.00 in / and 15.00–17.00
ter uro pred pričetkom predstav / and an hour before each performance

Član Evropske gledališke konvencije

Pobudnik gledališkega
združenja NETA
New European Theatre Action

Medijski pokrovitelj

primorske novice

Sponzorji

Gledališki list SNG Nova Gorica, letnik 59, številka 3
Izdajatelj SNG Nova Gorica, predstavnik mag. Jožko Čuk
Uredniški odbor Srečko Fišer (lektor), Tereza Gregorič (urednica te številke),
mag. Ana Kržišnik, Martina Mrhar
Fotografije Foto atelje Pavšič – Zavadlav, Darren Tighe
Oblikovanje Borghese – Bojan B. Bitežnik
Naklada 1000
Tisk A-media
ISSN 1581-9884
Dejavnost gledališča financira Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

SNG

NG

SLOVENSKO NARODNO
GLEDALIŠČE
NOVA GORICA

www.sng-ng.si
info@sng-ng.si
05 335 22 00/51